

Konrad Wallenrod – zdrajca czy bohater? Charakterystyka postaci

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń zna utwór A. Mickiewicza *Konrad Wallenrod*, wie, na czym polega wallenrodizm, czym jest powieść poetycka.

Uczeń wie, jaka była historia konfliktów polsko-krzyżackich.

Uczeń zna postać N. Machiavellego i motto utworu Mickiewicza.

b) Umiejętności

Uczeń potrafi scharakteryzować postać Konrada Wallenroda i zanalizować postępowanie bohatera w kontekście historycznym.

Uczeń objaśnia pojęcie wallenrodizm i makiawelizm.

Uczeń charakteryzuje gatunek powieści poetyckiej i dostrzega znaczenie motto dla zrozumienia wymowy dzieła.

2. Metoda i forma pracy

Metoda poszukująca: uczniowie próbują określić ramy znaczeniowe pojęcia zdrada.

Nauczyciel przedstawia genezę utworu *Konrad Wallenrod*. Ocena postaci bohatera odbywa się w formie problemowej dyskusji. Nauczyciel wyjaśnia w jej trakcie znaczenie pojęcia makiawelizm.

3. Środki dydaktyczne

1. *Konrad Wallenrod* Mickiewicza
2. Słownik terminów literackich.

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Jak rozumiemy pojęcie zdrady? Do jakich sytuacji, wydarzeń czy postaw odnosimy ten termin? Czy istnieje różnica między zdradą a oszustwem?

Podawanie przykładów zdarzeń

z historii, do których opisanie używamy pojęcia zdrada.

b) Faza realizacyjna

Konrad Wallenrod A. Mickiewicza – geneza utworu, charakterystyka gatunkowa, tło historyczne, idea utworu (Mickiewicz nazywał swoje dzieło „dość ważną broszurą w sprawach bieżących”), recepcja utworu.

Ocena postaci:

1. Przypomnienie fabuły utworu.
2. Konrad Wallenrod jako zdrajca.
3. Konrad Wallenrod jako bohater.

4. Tragedia czynu nieetycznego.
5. Mazepa jako historyczno-literacki przykład wallenrodyzmu.

„Macie bowiem wiedzieć, że są dwa sposoby walczenia...trzeba być lisem i lwem”.
(N. Machiavelli) – analiza motto utworu.

1. Kim był Nicolo Machiavelli; co oznacza pojęcie makiawelizm?
2. Co to jest motto. Znaczenie motto dla interpretacji utworu.
3. Czy można zgodzić się ze stwierdzeniem, że cel uświęca środki?
4. Czy wobec niemożliwości podjęcia walki na otwartym polu można usprawiedliwić decyzję o użyciu podstępów i zdrady jako środków prowadzących do odniesienia zwycięstwa?

c) Faza podsumowująca

Co to jest świadomość narodowa? Jakie czynniki ją kształtują? Jak bym opisał swoją świadomość narodową? Czym się ona wyraża, jak się przejawia w moim życiu na początku XXI wieku?

5. Bibliografia

1. *Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny*, t.1, Warszawa, PWN 1985.
2. Mickiewicz A., *Konrad Wallenrod*, oprac. S. Chwin, wyd. 3 zmien., Wrocław, Ossolineum 1991, BN I 72.
3. *Słownik terminów literackich*, pod red. J. Sławińskiego, Wrocław, Ossolineum 2000.

6. Załączniki

a) Zadanie domowe

Odszukaj w historii odległej lub najnowszej postać, której postępowanie budziło kontrowersje ze względu na jego ocenę etyczną. Spróbuj dokonać analizy decyzji bohatera, biorąc pod uwagę możliwie jak najwięcej jej aspektów (motywacje osobiste, zewnętrzne, okoliczności). Kim jest dla Ciebie dana postać: bohaterem czy zdrajcą? A może jednostką tragiczną? (Forma pracy pisemna).

7. Czas trwania lekcji

90 minut

8. Uwagi do scenariusza

Scenariusz jest przewidziany na dwie godziny lekcyjne. Pierwsza będzie dotyczyła przede wszystkim genezy utworu Mickiewicza i jego wymowy ideowej. Tutaj (opcjonalnie) można również zarysować cechy gatunkowe powieści poetyckiej. Druga zasadnicza część zajęć poruszy kwestię etyki w postępowaniu bohatera. Będzie to swoiste wprowadzenie do dyskusji na temat moralności i tragizmu w zachowaniu człowieka w określonych okolicznościach. *Konrad Wallenrod* jest jednym z najczęściej przywoływanych utworów Adama Mickiewicza. Kontekstem, któremu zazwyczaj towarzyszy przypominanie tego dzieła, jest spór nad oceną postawy człowieka, który użył podstępów, postąpił nieszlachetnie, by osiągnąć konkretny cel (który w powszechnej opinii uważany jest za dobry i pożądaný). Postać Wallenroda pojawia się wówczas jako ucieleśnienie tragizmu człowieka, który postępuje wbrew własnym zasadom

i wartościom, by osiągnąć cel, który kryje w sobie wartość wobec innych nadrzędną. Taka postawa zawsze budziła i również dziś wzbudza silne kontrowersje.

Zadaniem, które powinien sobie postawić nauczyciel realizując niniejszy scenariusz, jest zachęcenie uczniów do unikania pochopnych i skrajnych ocen postawy drugiego człowieka.

Celem lekcji nie ma być nazwanie bohatera dobrym albo złym, ale raczej poszukiwanie źródeł motywacji danego postępowania, a dopiero później ocena jego pozytywnych i negatywnych aspektów.